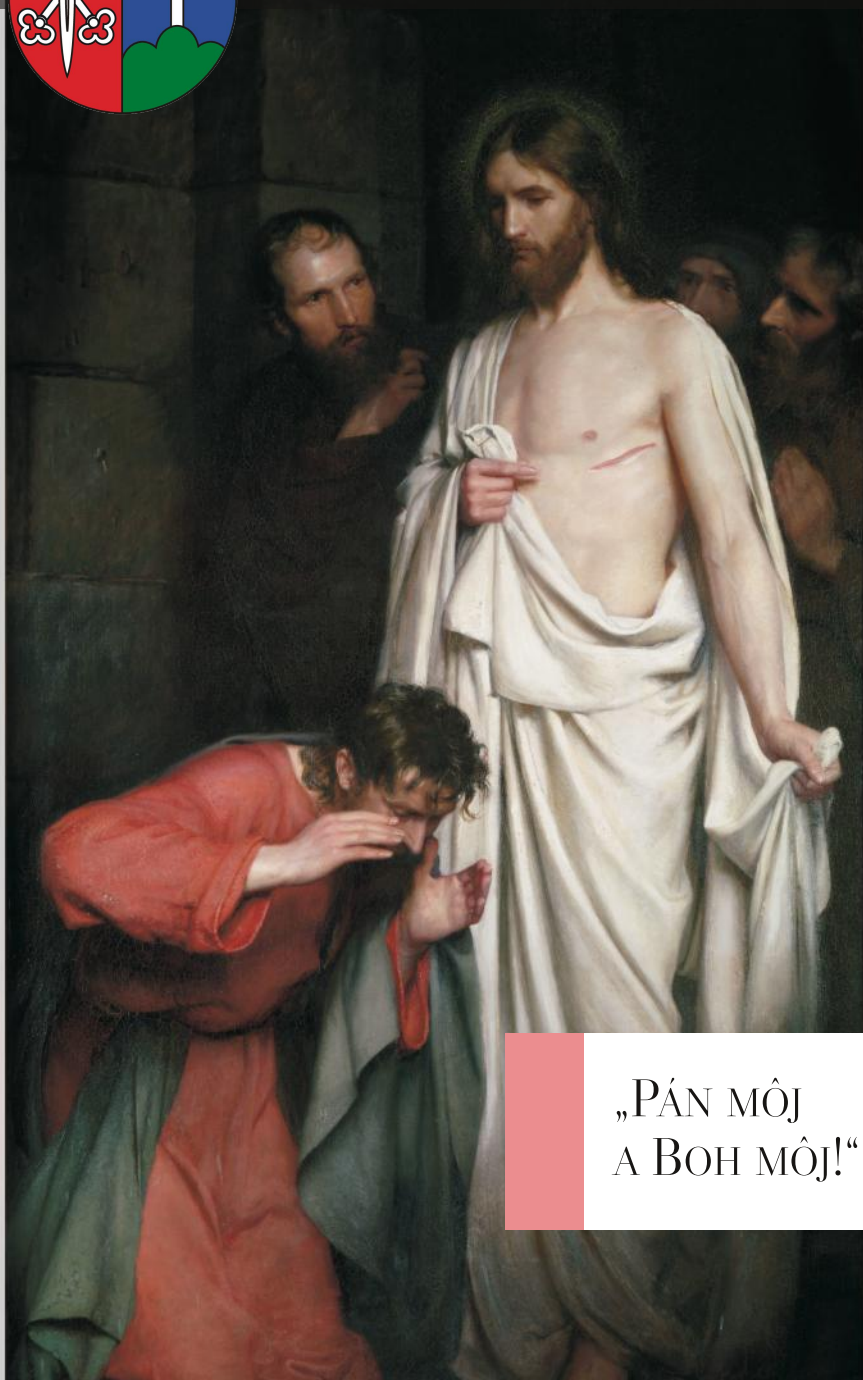

ESTOTE BENEDICTI

občasník samporských benediktínů ✞ 24. číslo ✞ Velká noc

„PÁN MÔJ
A BOH MÔJ!“ *Jn 20,28*

Milí naši priatelia!

Pri príležitosti opätovného slávania sviatku Zmŕtvychvstania Pána Vám zo srdca prajeme, aby ste spolu s apoštolmi nielen hovorili:

„videli sme Pána“,
ale túto skúsenosť
aj potvrdili svojim životom,
ktorý nech je vyjadrený vyznaním:
„Pán môj a Boh môj“.

Vyprosujeme Vám požehnanie,
aby to bolo
pravdou života
každého (z nás)

Úvodník

Pomôžem si slovami básne:

Šla svetom láska

V bezvetrí citu, v dobra zatmení,
hľadala cestu
k srdciam zraneným,
posledná nádej, biednych kráľovná.
Bola to cesta prašná, nerovná.
Na každom kroku trnie krutosti,
klamstva a hriechu,
nevšímavosti...

Mnohokrát zaschla slza na rane.
Tak prišla tvoja láska k nám,
Pane.

Verše vyjadrujú nielen Ježišov postoj k ľuďom, ale i to, s čím sa Kristus stretáva na ceste k ľuďom. Zároveň posolstvo básne je tak výsostne aktuálne pre našu dobu.

Neotrasiteľné je však konečné posolstvo veršov:

nič nemôže zabrániť tomu, aby Láska prišla k nám.

Príspevky v našom občasníku Vás chcú o tom nielen presvedčiť, ale aj povzbudiť naďalej kráčať cestou lásky.

o. františek

Báseň zo zbierky:

Janka Bernáthová-Lehotská: *Nádej na dne slzy*

PodĎakovanie

Vaša láska, ktorú nám mnohonásobne prejavujete v podobe milodarov, opakovanej pomoci, modlitieb, obiet za nás..., nás vedie k tomu, že s vďačnými slovami Vás chceme objasť, pretože vďačnosť je rodnou sestrou lásky.

Vaša priazeň, ktorú nám preukazujete, je viac, než tušíte!

V tejto chvíli, čo všetkým môžeme dať, je naša úprimná vďaka a uistenie, že i naďalej sa za Vás modlíme a pravidelne každý piatok slúžime sv. omšu za dobrodincov.

Tomáš, jeden z Dvanástich, nazývaný Didymus, nebol s nimi, keď prišiel Ježiš. Ostatní učeníci mu hovorili: „**Videli sme Pána.**“ Ale on im povedal: „Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevloším svoj prst do rán po klincoch a nevloším svoju ruku do jeho boku, neuverím.“

O osem dní boli jeho učeníci zasa vnútri a Tomáš bol s nimi. Prišiel Ježiš, hoci dvere boli zatvorené, stal si doprostred a povedal: „Pokoj vám!“ Potom povedal Tomášovi: „Vlož sem prst a pozri na moje ruky! Vystri ruku a vlož ju do môjho boku! A **nebuď neveriaci, ale veriaci!** Tomáš mu odpovedal: „Pán môj a Boh môj!“ Ježiš mu povedal: „Uveril si, pretože si ma videl. Blahoslavení tí, čo nevideli, a uverili.“ (Jn 20,24-29)

Môžeme sa Tomášovi čudovať, že neuveril? Veta zo strany apoštolov – Videli sme Pána – je akoby neúplná. Za ňou nemala byť bodka. Mala znieť trochu inak: „Videli sme Pána, a preto sme plní radosti.“ Alebo „... a preto sa už nezamykáme; už nie sme na smrť vystrašení“.

Táto veta musí mať svoje pokračovanie. Po stretnutí s Pánom sa má v našom živote niečo udiť. A Tomáš to u ostatných učeníkov ne-

videl. Zostali sedieť za zatvorenými dverami, a tak ich našiel Ježiš aj o osem dní. Nečudo, že Tomášova reakcia bola: „Ak neuvidím, neuverím.“ Apoštolom totiž chýbalo svedectvo života.

Aj nám sa to stáva. Povieme: „Boli sme v Lurdoch! Bolo to úžasné!“ Alebo „Chodievam na svätú omšu nielen v nedeľu, ale aj v týždni.“ „Príhovory kňaza sú perfektné!“ A čo ďalej? V čom som sa zmenil? Nestal sa pre mňa prostriedok cieľom?

Vážme si preto Tomášov, ktorí sú aj dnes medzi nami. Nemáme ich zvyčajne radi, lebo svojím spochybňovaním dokážu rozkolísať pokojné hladiny našej spokojnosti. Práve v tom však tkvie pre nás pozhnanie.

„Čo ste vo svojom živote naposledy zmenili? V priebehu posledného týždňa či mesiaca? Po svätej spovedi? Viete byť konkrétni? Alebo budú vaše odpovede neurčité? Hovoríš, že rastieš – v poriadku, tak povedz v čom? Povieš: „Vo vŕšení...“ „Fajn, tak povedz ako?“

**Reflexia Howarda
Hendrixa**

Zdroj: horcicneznrko.sk

VIA LUCIS

CESTA SVETLA do našich všedných i sviatočných dní

Očistený Kristovým utrpením krížovej cesty dnes oslavujeme jeho slávne zmŕtvychvstanie. Pri čítaní Estote Benedicti Vám ponúkame niekoľko impulzov od našej prispievateľky Lívie Kupcovej. Mozaiky na nasledujúcich stránkach sú dielom pátra Marka Ivana Rupnika SJ.

Liturgiu Veľkej noci v našom kláštore skrášľuje nádherná veľkonočná svieca – paškál. Zdobí ju originálna ručná maľba, ktorá je dielom sestier benediktínok z Horných Orešian. Tomuto umeniu sa naučili v materskom kláštore v talianskej Offide, kde sa maľovaniu veľkonočných sviec venujú sestry už desiatky rokov.

„Každý rok si zvolíme nový námet, ktorý sa rodí zo spoločného uvažovania v komunite,“ hovorí sestra Rafaela. „S maľovaním paškálov začíname už v Adventnom období. Práca na jednej svieci trvá tri dni. Namaľovaný vzor sa často vyvíja v priebehu práce od jedného paškálu k druhému; meníme napríklad črty Kristovej tváre, ktorá sa na každej svieci podobá na niekoho iného.“

Minuloročný paškál originálnym spôsobom zobrazoval tajomstvo Kristovho kríža a zmŕtvychvstania. Postavu vzkrieseného Ježiša obletovali včely a nad jeho hlavou vyplňali kríž z medových plástov. „Ako sa v nás rozmnožujú Kristove utrpenia, tak sa skrze Krista rozhojňuje aj naša útecha,“ píše svätý Pavol v úvode Druhého listu Korinťanom (2 Kor 1,5). Pa-

vol v kríži objavoval sladký prisľub budúceho vzkriesenia; nasledovaním Ježiša na ceste kríža nachádzal milosti, ktoré prežíval ako prvotiny vzkriesenia. Ježišovo zmŕtvychvstanie je ako nádherný kvet. Tak ako včely sladký peľ, aj my môžeme z jeho nevyčerpatelných zásob modlitbou a vierou čerpať v každodenných trápeniach útechu a nádej na večný život.

Tohtoročný paškál sestier benediktínok zobrazuje Kris-

ta ako Pantokratora – vládca všetkého na nebi a na zemi – obkoleseného serafínmi a cherubínmi. On je naša „cesta, pravda a život“ (Jn 14,6); on nám otvára prístup k Otcovi. Žalm 103 nás pozýva dobrorečiť milostivému a milosrdnému Bohu: „Pán v nebi pripravil svoj trón a jeho kráľovstvo vládne všetkému. Dobrorečte Pánovi, všetci jeho anjeli, mocní silou, čo konáte jeho slovo, keď počujete hlas jeho slov. Dobrorečte Pánovi, všetky jeho sily, jeho služobníci, čo konáte jeho vôľu.“

o. Ján

1. PÁN JEŽIŠ VSTAL Z MŔTVYCH

„Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal.“ (Mt 28,6)

Pán Ježiš odišiel z tmy hrobu do svetla neba. Opustil svet, aby mohol ísť k Otcovi. A čo my, ja, ty, vy...? Zanecháme život v tme, hriechu a priblížime sa k svetlu? ... Poďme!

Poliaci majú zaujímavý výraz „kdybanie“ alebo „kdybač“. Je odvodený od slova kdyby, nášho keby. Keď sa stane niečo neprijemné a niekto kvôli tomu začne špekulovať, že sa to nemuselo stať, keby..., povedia, že je zbytočné „kdybač“. Aj v našom jazyku sa udomácňuje slovo kebovať, kebovanie.

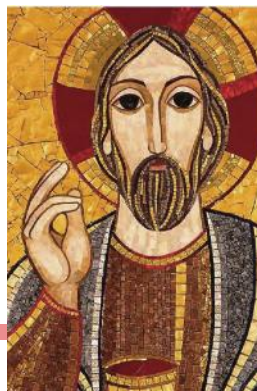
Zdá sa, že to kebovanie máme v krvi. Pri každom našom keby, by sme mali venovať pozornosť dvom skutočnostiam. Prvá: Robím to, čo sa odo mňa očakáva? Som na svojom mieste? A druhá: Napadlo nás niekedy, že všetko je v rukách Božích? Všetko je to súčasť jeho plánu?

Každý z nás má svoje poslanie. Prijali sme určitú úlohu. Je veľmi dôležité, či si to uvedomujeme, a či ho plníme. Sú zanedbania, ktoré nemusia spôsobiť veľkú škodu. Dajú sa ľahko odstrániť. Ale sú zanedbania, ktoré prinášajú nenapraviteľné škody. Musím brať vážne to, že v istých službách niekto so mnou počíta. Spolieha sa na to, že som tam,

kde mám byť, že robím to, čo mám robiť, robím to tak, ako to mám robiť, že robím v tom čase, kedy to mám robiť... Je teraz na mne, či som zodpovedný a nezanedbávam svoje poslanie. To je dôležitá otázka, ktorou sa musím vážne zaoberať.

Rovnako je dôležité pri našom kebovaní skúmať, či to všetko, čo sa stalo, nie je súčasťou Božieho plánu? To on vytvoril alebo dopustil rôzne okolnosti, ktoré dali udalostiam taký vývoj, akého sme svedkami. Prečo sa vlastne zamýšľať nad tým, že to mohlo byť ináč?! Boh chcel, aby to bolo takto. Cez to všetko nám chce niečo povedať Pán, k niečomu usmerniť, k niečomu priviesť. Ak nechceme skúmať, čo nám Boh cez to všetko chce povedať, tak začíname snívať o inom vývoji udalosti používajúc čarovné keby. Ale to je nástroj pokašiteľa, ktorý nám závidí, že Boh nás vedie svojou cestou aj cez neúspechy, zlyhania, choroby a smrť. On vie rovno písať aj po krivých riadkoch. A pokašiteľ sústredí našu pozornosť na krivé riadky, zdrží nás pri nich, aby sme nevideli Boží zámer, aby sme sa nenechali ním viesť. Naučme sa využívať prítomný okamih, naučme sa v zaskakujúcich situáciach pýtať sa, čo nám cez ne chce Boh povedať, pred čím nás chráni, k čomu nás vedie.

o. Vladimír

2. PETER A JÁN PRI PRÁZDNOM HROBE

„...videl i uveril.“ (Jn 20,8)

Prázdny hrob sa stáva viditeľným dôkazom zmŕtvychvstania. Prázdny hrob naplňa naše duše nádejou, že hrobom sa život nekončí, iba mení.

Spolu s Ježišom vstupujeme na Kvetnú nedeľu do Jeruzalema, spolu s ním prežívame udalosti Veľkého týždňa a spolu s ním vstávame na Veľkonočnú nedeľu z hrobu. Jeho hodina je aj našou hodinou, a preto sa chceme k nemu priblížiť a zblízka sledovať jeho konanie.

Všetko začína príchodom do Jeruzalema. Ježiš si je vedomý, že pre neho je nevyhnutné zomrieť v Jeruzaleme, a preto sa pevne rozhodne doraziť do tejto destinácie. Tak ako vždy, aj v tejto fáze sa podriaďuje Otcovi a nemôže mu v tom zabrániť ani akčná iniciatíva Petra, ktorý sa ho počas cesty snaží presvedčiť, že to sa mu nesmie stať. Peter sa musí pekne zaradiť späť na svoje miesto za Ježišom a nemôže prekážať pri výstupe do Jeruzalema. O Ježišovom

vzácnnej návštevy. Vzduchom sa valí prevolávanie na slávu, ktoré prezrádza skrytú túžbu po Mesiášovi, ktorý konečne oslobodí ľud prišliapnutý rímskou nadvládou. Ježiš si však zachováva patričný odstup od entuziastických nálad. Do Jeruzalema nevstupuje na koni ako vojenský komandant, ktorý ide mávať mečom, aby ukázal svoju silu. Zámerne sa vezie na oslíkovi, aby stelesnil tichosť a pokoru srdca, ku ktorej vo svojom učení vyzýval. Viac ako rozrušený vonkajšími výbuchmi uvítacích výkrikov je sústredený vo vnútri, pretože vie, že jeho život ide vyvrcholiť. Ježiš sa na oslíkovi v tichosti pripravuje na udalosti prichádzajúcich dní a prevolávanie zástupu ho až tak nezaujímá.

osude rozhoduje niekto iný ako Peter. Vstup do mesta vyzerá veľkolepo. Zástupy prúdia von za hradby v ústrety Kristovi, ako sa patrí na privítanie

Celý týždeň v Jeruzaleme prejde v takomto tichom sústredení. Ježiš trávi čas aj osamote, aj s učeníkmi, ktorí spomínajú na minulé zážitky a celkom nechápu, čo sa ide diať. Vyvrcholenie sa objavuje na obzore vo štvrtok, v prípravný deň na paschálnu slávnosť. Ježiš ako otec rodiny, ktorý musí myslieť na všetko, posíla dvoch učeníkov zabezpečiť miestnosť na paschálnu večeru a obstaráť baránka. Učeníkov považuje za svojich najbližších, s ktorými chce prežiť túto rodinnú slávnosť – presne ako ju trávil s Máriou a Jozefom za mladých čias v Nazarete. Slávnostná chvíľa sa

3. JEŽIŠ SA ZJAVUJE MÁRII MAGDALÉNE

Ježiš ju oslovil: „Mária!“ Ona sa obrátila a po hebrejsky mu povedala: „Rabunni“, čo znamená Učiteľ. (Jn 20,16)

Ježiš – Učiteľ nás volá po mene. Každého z nás pozná osobne. Kiežby sme sa od neho naučili byť tichí a pokorní srdcom, vedieť odovzdať svoj život Otcovi, byť láskaví aj k nepravdníkom a mnoho iného...

opakuje, keď Ježiš zasadá s učeníkmi k stolu. A vtedy sa deje niečo nezvyčajné, pretože Ježiš zrazu robí, čo nikdy predtým neurobil. Najprv sa pred nimi premieňa na sluhu. Zhadzuje svoj vrchný odev, opáše sa zásterou a umýva im nohy presne tak, ako to robili otroci pánom pri ich návrate domov. Učeníci sú úplne bez seba a nikto nechápe, čo sa deje, pričom Peter patrične namieta, že jeho Pán mu predsa nemôže umývať nohy. Zmysel gesta však Ježiš jasne vysvetlí: zanechal som vám príklad – robte tak, ako som ja urobil vám. Učeníci, v ktorých stále vrela túžba po prvenstve a obdiv, sú v posledný večer Ježišovho života poučení, že majú žiť po novom, podľa jeho príkladu – opásaní zásterou. Na scénu prichádza ešte iné prekvapenie, pretože Ježiš vykoná ďalšie gesto, na ktoré nikto nebol pripravený. Berie chlieb a kalich s vínom a premieňa ich na svoje telo a krv ako trvalú pamiatku svojej osoby, ktorú majú učeníci medzi sebou opakovať. Aj v tomto prípade sú učeníci bez seba, lebo také niečo sa v predpovediach o Mesiášovi nenachádzalo. Nikto nečakal, že by mal Mesiáš medzi židmi navždy zostať skrytý v chlebe a kalichu. Ježiš sa však takto rozhodol, pretože mu nikto nemohol zabrániť, aby zostal so svojimi. Na konci večere majú učeníci „sánku dole“. Ježiš im zanechal dar na rozlúčku – seba samého

v zástere ako príklad pre život a v chlebe a víne ako posilu pre život.

Po večeri sa Ježiš s učeníkmi odobrá na pozemok Getsemani, cez údolie Cedron. Prípravu na smrť chce stráviť v modlitbe. V spoločnosti Petra, Jakuba a Jána sa pred nimi premieňa – tak ako už predtým na vrchu premenenia. Lenže tam zjavil svoju božskú slávu a tu im ukazuje svoju úplnú ľudskosť a rešpekt pred smrťou. Jeho tvár nežiari ako slnko, ale je pokrytá potom, kvapkami krvi a úzkosťou. Tvárou v tvár voči smrti Ježiš vie, čo prichádza a prežíva to síce odovzdane do Otcovej vôle, ale napriek tomu s veľkým rozrušením, úplne po ľudsky. Strach zo smrti dolieha aj na neho. Prežíva bolesť aj z toho, že učeníci o chvíľu zutekajú a on je s nimi poslednýkrát pred svojou smrťou.

Po zajatí a výsluchu pred veľradou sa Ježiš ocitá pred rímskym prokurátorom Pilátom, ktorý prichádzal do Jeruzalema na veľké židovské sviatky dohliadať na poriadok. Hoci Pilát viackrát vyhlasuje Ježišovu nevinu, nakoniec tlak židov preváži a Pilát vydá Ježiša na ukrižovanie. Stihne však vyhotoviť nápis, že Ježiš je židovský kráľ. Týmto nápisom – v podstate nevedomky – ohlasuje Ježišovo kráľovstvo. Pilát sa paradoxne stáva súčasťou

4. JEŽIŠ SA ZJAVUJE EMAUZSKÝM UČENÍKOM

„...priblížil sa k nim sám Ježiš a išiel s nimi.“ (Lk 24,15)

Ježiš sa pridal počas cesty a nenápadne sprevádzal učeníkov. Podobne sprevádza aj nás. Vníname jeho prítomnosť?

Otcovho plánu, pretože umožňuje, aby bol Ježiš ukrižovaný, a tak vyzdvihnutý k Otcovi.

Na Golgote sa deje mnoho zvláštnych vecí. Ježiš najprv odovzdáva svoje šaty. Vrchný odev si síce vojaci rozdelia, ale so spodným si nepodria – je pevne zvrchu v jednom kuse utkaný. O ten losujú a jeden z nich si ho vezme. Ten neroztrhnutý odev symbolizuje Ježišovu osobu, jeho život, a znamená, že Ježiša síce možno ukrižovať, ale nemožno ho zničiť a úplne odstrániť. Ježišov neroztrhaný odev je znakom Ježišovho nezničiteľného života. Potom Ježiš odovzdáva svoju matku. Tá, ktorá ho priviedla na svet a starala sa o neho s materskou starostlivosťou, nemôže zostať „nezaopatrená“. Ježiš sa o ňu stará v hodine svojej smrti so synovskou starostlivosťou a zveruje ju milovanému učeníkovi, aby sa jej následne – ako Ježiš sám – venoval on. Ježišova úcta voči matke dopĺňa úctu voči Otcovi a Ježiš stále – aj na kríži – koná ako vzorný syn, aj voči Otcovi, aj voči matke. Nakoniec Ježiš odovzdáva svojho ducha. V hodine „H“ zvolá k Otcovi a svojho ducha, svoj život mu vloží do rúk. Takto Boží Syn skonáva – do poslednej chvíle vo vedomí, že patrí Otcovi.

Od tejto chvíle je Ježišov život v Otcových rukách; tak ako počas

celej jeho pozemskej púte. Správne to vníma rímsky stotník, ktorý vo viere prichádza k záveru, že tu nezmiera zločinec, ale Syn Boha.

Jeho uloženie do hrobu ukazuje, že je skutočne mŕtvy. Ježišovi známi a ženy, ktoré ho sprevádzali z Galiley, v nemom úžase pozerajú na privalenie kameňa a Ježišovo telo miznúce za ním. Ježiš je však skutočne v Božích rukách a tie sa už postarajú, aby sa Boží Syn v hrobe nestratil.

Pri návšteve hrobu na tretí deň začínajú ženy nemilé prekvapenie – telo sa v hrobe nenachádza, a tak nemajú čo pomazať – čo sa v skutočnosti rýchlo stane milým prekvapením, pretože pri východe z hrobu stretávajú živého Ježiša. Otcove ruky nesklamali a jeho duch mu bol vrátený. Ježiš sám sa vracia k starým známym, aby pokračovali v spoločnom dobrodružstve. Zo svojej strany Ježiš vracia pohrebné šaty, pretože už ich viac nebude potrebovať. To, čo bude potrebovať, sú ľudia, ktorí túžia vstať z mŕtvych a žiť blízko pri ňom.

ThDr. Juraj Feník, PhD.,
profesor Nového zákona na TF KU Košice

5. JEŽIŠ SA DÁVA SPOZNAŤ PRI LÁMANÍ CHLEBA

Keď „vzal chlieb, dobrorečil, lámal a podával im ho“ (Lk 24,30), vtedy ho spoznali.

Tieto slová môžeme počuť každý deň z úst kňaza pri svätej omši a spoznávať tak bližšie toho, ktorý sa nám darúva, aby sme mali život v plnosti.

Z Listu Diognetovi sa dozvedáme: „Boh zjavil svoju lásku skrze Syna. Nik z ľudí Boha nevidel, ani ho nik nevyjavil, on sám sa ukázal. Zjavil sa prostredníctvom viery, pretože len ona má výsadu vidieť Boha. Lebo Boh, Pán a Stvoriteľ všetkého, ktorý všetko urobil a usporiadal podľa svojej vôle, nielenže človeka miloval, ale bol s ním aj trpezlivý. Vždy taký bol, taký je a taký aj bude: láskavý, dobrý, bez hnevu a verný; on jediný je dobrý. A keď sa rozhodol pre niečo veľké a nevýslovné, zdôveril sa s tým iba Synovi. Dokiaľ svoj múdry zámer chránil a držal v tajnosti, zdalo sa, že si nás neváži a nestará sa o nás. No keď skrze svojho milovaného Syna zjavil a sprístupnil, čo bolo pripravené od počiatku, naraz nám poskytol všetko: možnosť užívať jeho dobrodenia, vidieť ich i chápať. Kto z nás by sa bol kedy odvážil niečo podobné čakať? Keď teda všetko sám v sebe so svojím Synom rozvrhol, nechal nás až do spomenutého času zmietat sa podľa našej ľubovôle v nezriadených pudoch, lebo nás vášne a žiadostivosť odklonili od správnej cesty. No nie preto, že by on mal radosť z našich hriechov, on ich len trpel, ani preto, že by bol schvaľoval onen čas neprávosti, lež preto, že pripravoval terajší čas spravodlivosti. V tom čase sme sa mali presvedčiť, že si vlastnými skutkami nezaslúžime ži-

vot, a ak ho teraz máme, tak len z Božej dobroty. Mali sme presvedčivo skúsiť, že vlastnými silami sa nemôžeme dostať do Božieho kráľovstva, že takúto schopnosť nám dáva len Božia moc. A keď sa dovriesla miera našej neprávosti, keď bolo celkom jasné, že nám ako odplata hrozí trest a smrť, keď nadišiel čas, ktorý určil Boh na prejavenie svojej dobroty a moci (aký ohromujúci je Boží vzťah k človeku a Božia láska!), neodvrátil sa od nás s odporom, nezavrhol nás, ani sa nepomstil, ale sa nás trpezlivo ujal, sám vzal milosrdne na seba naše hriechy a svojho vlastného Syna dal za nás ako výkupnú cenu: svätého za hriešnikov, nevinného za zločincov, spravodlivého za nespravodlivých, neporušiteľného za porušiteľných, nesmrteľného za smrteľných. Lebo čo iné ako jeho spravodlivosť mohlo zakryť naše hriechy? Kto iný okrem Božieho Syna mohol ospravedlniť nás ničomných a bezbožných? Aká to vzácna výmena, aký nevyspytateľný zámer, aké nečakané dobrodenie! Nepravosť mnohých bola zakrytá v jedinom spravodlivom a spravodlivosť jedného ospravedľňuje mnohých nespravodlivých.“
(Z Listu Diognetovi)

6. JEŽIŠ SA ZJAVUJE UČENÍKOM

„Pokoľ vám.“ (Lk 24,36)

Dve Ježišove slová prehlušili zmätok a nepokoľ učeníkov. Môžeme si ich pripomínať, keď sa k nám prikladnú strach a obavy. Pokoľ nadovšetko.

Zo spolupráce otca Jozefa Brodňanského s maliarom Jaroslavom Halmom sa v našom kláštore rodí vzácné dielo obrazovej meditácie.

„Každý, kto sa vysmieva z krásy – či si to pripúšťa alebo nie – nedokáže sa modliť a zakrátko nebude vedieť ani milovať.“ Pravdivosť týchto slov katolíckeho teológa Hansa Ursa von Balthasara o tesnej súvislosti zmyslu pre krásu a modlitbu možno vnímať aj v diele obrazovej meditácie, ktoré sa rozrastá v našom kláštore do pozoruhodnej zbierky obrazov s názvom *Slovo v obraze*. Ide o ovocie niekoľkoročnej spolupráce umelca – maliara a sochára Jaroslava Halma, a mnícha – otca Jozefa Brodňanského. Prvý v poradí dáva obrazom konkrétnu podobu ako výtvarný umelec; druhý mu pomáha inšpiráciou a radami, ktoré čerpajú zo spoločnej meditácie a rozhovoru.

Jaroslav Halmo žije a pracuje vo svojom umeleckom ateliéri v Dobrej Nive. Ako opisuje zrodenie myšlienky pracovať na cykle *Slovo v obraze*? „Na začiatku som vôbec nemal za cieľ vytvoriť podobný cyklus obrazových meditácií. Prvý obraz Pre-
menenie Pána vznikol ako návrh na hlavnú stenu v kostole bene-

diktínskeho kláštora v Sampore. Spravil som viacero verzií tejto témy a postupne ma tento druh tvorby zaujal natolko, že som sa pokúsil

stváriť ďalšie a ďalšie tajomstvá Svätého písma, liturgie a viery.“

Otec Jozef sa dlhodobo zaujíma o spojenie mníšskej modlitby a obrazovej meditácie. O obrazoch Jaroslava Halma hovorí: „Jeho výtvarné diela chcú ponúknuť určité okno, cez ktoré sa dá hlbšie preniknúť do tajomstva Božieho slova a liturgie jednotlivých nedeľných slávení našej kresťanskej viery. Cyklus *Slovo v obraze* má po dokončení obsahovať 52 ikon alebo obrazov k rovnakému počtu týždňov v liturgickom roku.“

Ako konkrétne prebieha spolupráca umelca s mníchom? „Pri vzniku týchto ikon či obrazov (pretože nejde o tradičné ikony) nechám na

7. JEŽIŠ DÁVA UČENÍKOM MOC ODPÚŠŤAŤ HRIECHY

„Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.“ (Jn 20,23)

Odpustenie oslobodzuje vinníka i toho, kto odpúšťa. Učí nás pokore, lebo nikto z nás ľudí nie je dokonalý. A preto odpúšťajme zo srdca: nie sedem ráz, ale sedemdesiatsedem ráz.

seba pôsobiť Sväté písmo,“ vysvetľuje Jaroslav. „Neviem, čo presne sa odohráva v priebehu tvorby, ale viem jedno, že modlitba naň vplýva asi tak ako liek, ktorý v tele účinkuje bez nášho vedomia. Čítam, rozjímam nad Božím slovom a jeho živému pôsobeniu sa potom usilujem dať vizuálnu podobu. Ponáranie sa do Písma je zaznamenané v maľbe v určitých vrstvách významu a symbolickej reči. Niekedy pre väčšie

zjednodušenie či prehľadnosť je potrebné niektoré výrazové vrstvy odstraňovať, inokedy ich pre lepšiu čitateľnosť do ikony vniesť. To, nakoľko sa mi podarí vyjadriť hĺbku danej témy, závisí do veľkej miery od komunikácie s otcom Jozefom. Neraz je to tvrdá kritika (úsmev). On posúva moje duchovné hranice a ja zase jeho schopnosť akceptovať moje často netradičné zobrazenie témy. Vo vzájomnom prieniku našich pohľadov sa zväčšuje výpovedná hĺbka diela.“

Všetky obrazy cyklu *Slovo v obraze* vrátane autorských práv poskytol výtvarný umelec nášmu kláštoru benediktínov ako dar. Ako sa z týchto obrazov stali modlitbové drevá – menšie drevené triptychy s textom zo Svätého písma, výkladom ikony a básňou – i to, ako o týchto obrazoch vznikla pravidelná relácia na televíznej stanici LUX, sa čitatelia budú môcť dozvedieť v ďalšom čísle časopisu *Estote benedicti*.

o. Ján

8. JEŽIŠ POSILŇUJE TOMÁŠOVU VIERU

„A nebuď neveriaci, ale veriaci!“ (Jn 20,27)

Ježiš nás pozýva k viere, lebo ona nám dá odpovede na mnohé (aj zdanlivo neriešiteľné) otázky.

Každé živé stvorenie má Stvoriteľom predurčené časovo-priestorové účinkovanie na Zemi. Na tento pozemský svet prichádza s informáciou, v ktorej má naordinované kde a v akom časovom intervale sa má zhostiť svojej jedinečnej roly.

Rastliny majú presne predurčený biotop a ročné obdobie kvitnutia. Slniečko-zlatoviečko dostalo od Stvoriteľa tú zázračnú moc prebúdzajú zo spánku kvetinné ratolesti v prírodných zátišiach Zeme. A tak od počiatku marca do konca septembra rozkvitajú v kvetinových sieňach našej stredoeurópskej prírody podľa presne stanoveného kalendára postupne všetky kvety.

Z akejsi zimnej letargie začínajú pomaly precitať stromy a kriky. Počas marca už zakvitnú nenápadnými drobnými karmínovými kvietkami kriky liesky obyčajnej. Vlhký vzduch z topiaceho sa snehu v interiéri lesa nasiakne v marci nezameniteľnou omamnou vôňou sviežeho dychu z čerstvo rozpučaných bledoružových kvietkov lykovca jedovateľného, ktorého kriky sa trasú v objatí vankúšov kryštálového snehu.

V priebehu marca sa začnú navracajú do svojich rodísk u nás prvé sťahovavé vtáky. Najviac príletov operených migrantov do našich končín však zaznamenávame počas apríla. V tomto mesiaci sa k nám na-

vrátiť aj lastovičky. Býva to obyčajne okolo Juraja, čo vystihuje aj ľudová pranostika: „Na Juraja (24. apríl) lastovičiek návrat do rodného kraja“.

Dobrotivý Boh podobne naordinoval každému vtáčiemu druhu individuálny denný režim. Urobil to veru prezieravo, veď ako by to asi v lese vyzeralo, keby sa tam z nočného bdenia zobúdali všetky operence v tú istú hodinu... Určite by tam zavládol zmätok, a tak každý vtáčí druh má predpísaný na iný ranný čas budiček a rovnako tak na sklonku dňa zasa večierku.

Celú jar by sme si mali každodenne ordinovať počúvanie včasne rannej a neskoro večernej vtácej symfónie, ktorá je pre naše ľudské organizmy nenahraditeľným zvukovým vitamínom. Účasť na jarnom vtáčom festivale by sme si jednoducho nemali nechať ujsť ani jeden deň. Plnými dúškami si vychutnávajme popevok každého vtáčieho interpreta.

Miroslav Saniga

9. JEŽIŠ SA ZJAVUJE UČENÍKOM PRI TIBERIADSKOM MORI

„Spustite sieť z pravej strany lode a nájdete.“ (Jn 21,6)

Spustite a nájdete. Klopte a otvoria vám. Proste a dostanete... Dajme na Ježišove slová a on sa postará o všetko, čo potrebujeme pre telo i dušu.

Po príchode na vysokú školu sa môj život zrýchlil. Na tempe však naberal už aj predtým. V detstve sa vlak môjho života rozbehol. Letí ako šíp a stále zrýchľuje, proti čomu nechcem bojovať, pretože viem, že sa to nedá. No práve preto chcem čoraz viac zbierať tie momenty, v ktorých sa môžem zastaviť a obzrieť sa späť na svoj život. Na svoje chyby a veci, ktoré môžem zlepšiť a robiť bližšie Božej vôli. A čím častejšie tak budem robiť, tým budem lepším človekom. Napriek tomuto vedomiu zlyhávam a čím viac moja duša túži napíť sa z Božieho prameňa, z jeho slova a milosrdenstva, tým ďalej utekám do púšte materiálneho sveta, kde sa ženiem za fatamorgánou šťastia. Kdesi hlboko a predsa blízko sa ale ozýva hlas, ktorý hovorí, že viem, kam mám ísť, že predsa viem, kde nájsť pravé šťastie a radosť zo života.

Tam, kde je Boh, je pravda, šťastie a život. A tak moje kroky zamierili do Sampora, na miesto, kde si ctia Boha viac než čokoľvek iné, kde to nielen vidno, ale kde to je najmä cítiť. Tá oáza pokoja. Miesto, kde

mnísi – dobrí, milí a pohostinní – prijímu každého hosťa a dajú mu okúsiť Božiu lásku. A ja, aj moja priateľka, sme po krátkej návšteve z nej vyšli osviežení, silnejší vo viere, vytrvalejší v добрôte a ochotní hľadať Boha všade navôkol. Opäť zazelenala záhrada, ktorá bez dobrých skutkov a oľutovania tých zlých, nikdy nemôže prinášať úrodu. Človek sa o ňu musí starať, nesmie zabúdať, že nielen telo, ale aj duša potrebuje regeneráciu a silu napredovať, ktorú jej dáva Boh. Iba on nám naplní dušu, i celý náš život pokojom, v ktorom sa dokážeme zastaviť a pozrieť sa na to, ako žijeme; byť šťastní z toho, čo robíme – a tak vytvárať našu osobnú oázu pokoja na zemi.

Matúš Žilka (21)

„Vnútrotný pokoj je nielen podmienkou duchovného boja, ale veľmi často je tým, o čo diabli v tomto boji ide, aby ho zničil. Prvým cieľom nášho duchovného boja nemá byť víťazstvo, ale skôr schopnosť zachovať si vnútrotný pokoj.“

Jacques Philippe

10. JEŽIŠ UDELUJE PETROVI PRIMÁT V CIRKVI

„Máš ma rád? ... Pas moje ovce!“ (Jn 21,17)

Len láska nás robí schopnými, dobre vykonávať svoje povolanie. Preto sa Pán pýta trikrát. Máš ho rád? Muruj, lieč, stavaj, vyučuj, var, predávaj, opravuj...

Bol pondelok ráno. V jednej zo staníc metra vo Washingtone začal hrať muž na husle. Hral asi 45 minút skladby od J. S. Bacha. Počas tejto doby prešli stanicou tisíce ľudí. Po asi troch minútach prešiel okolo muž stredného veku, na pár minút sa zastavil, ale potom sa ponáhlal ďalej. O minútu neskôr dostal huslista svoj prvý dolár.

Nejaká žena mu hodila peniaze a bez zastavenia kráčala ďalej. Niekoľko sa oprel o stenu a počúval, ale následne sa pozrel na hodinky a ponáhlal sa ďalej. Najviac pozornosti mu venoval trojročný chlapec. Matka ho viedla rýchlym krokom, ale dieťa sa zastavilo. Matka ho postrčila, pokračovali, ale dieťa sa za huslistom otáčalo. Toto sa opakovalo s viacerými deťmi. Za 45 minút sa pristavilo len 6 ľudí. Asi 20 mu dali peniaze bez spomalenia

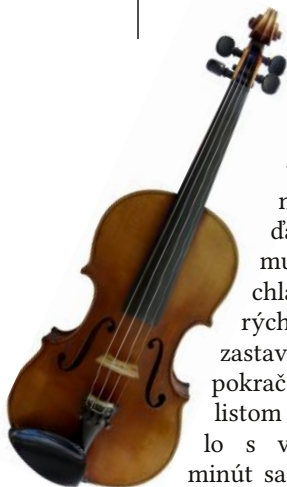
chôdze. Vybral 32 dolárov. Keď skončil a nastalo ticho, nikto nezatalieskal, nikto ho nespoznal.

Nikto nevedel, že tým huslistom bol Joshua Bell, jeden z najlepších hudobníkov sveta. Hral jedny z najťažších skladieb – na husliach za 3,5 milióna dolárov. Dva dni predtým vypredal divadlo v Bostone za priemernú cenu lístka 100 dolárov. Tento príbeh je skutočný. Inkognito hra Joshuy Bella bola zorganizovaná denníkom Washington Post, ako experiment o vnímaní, vkuse a prioritách ľudí. Zadanie bolo – dokážeme vnímať krásu na obyčajnom mieste v nevhodnú dobu?

Dokážeme sa zastaviť a oceniť krásu?

Tu príbeh končí.

Ak budeme vnímaví na prejavy Božej krásy a dobra, vždy to bude i príležitosť na stretnutie so zmŕtvychvstálym Kristom.

Demokratické zriadenie doplatí na to, že bude chcieť vyhovieť všetkým.

Chudobní budú chcieť časť majetku bohatých a demokracia im to dá. Mladí budú chcieť práva starých, ženy budú chcieť práva mužov, cudzinci budú chcieť práva občanov a demokracia im to dá.

Zločinci budú chcieť obsadiť verejné funkcie a demokracia im to umožní.

A keď zločinci demokraciu nakoniec ovládnu, pretože zločinci od prírody bažia po pozíciách moci, vznikne tyrania horšia, než akej je schopná najhoršia monarchia alebo oligarchia.

Sokrates

11. JEŽIŠ POSIELA UČENÍKOV DO CELÉHO SVETA

„Chodte teda, učte všetky národy...” (Mt 28,19)

Dvanásť Ježišových vyslancov sa postaralo o to, aby sa radostná zvesť dostala do celého sveta. Teraz sme na rade my. Kiežby sme kvitli tam, kde nás Pán Boh zasial.

Volám sa **Rastislav Priesol**, narodil som sa 2. 4. 1981. Pochádzam z Liptovských Sliačov. Som vyučený vodič z povolania. Po ukončení školy som bol

rok nezamestnaný, potom rok na civilnej službe na Traumatologicko-ortopedickom oddelení Ústrednej vojenskej nemocnice SNP v Ružomberku – FN a po nej som na tomto oddelení pracoval cca 17,5 roka. V tejto dobe som popri zamestnaní študoval na Strednej zdravotníckej škole v Ružomberku za sanitára a neskôr za praktickú sestru. Pracoval som hlavne na operačných sálach, kde som mohol viac rozmyšľať nad svojím životom. Mimo práce som sa venoval trochu hudbe. Doma máme dosť polí, na ktorých som pracoval – od jari do jesene kosenie, hrabanie, ošetrovanie stromov a pod... Keď som tak pracoval v prírode, rozmyšľal som, aký môže byť život v kláštore. Celé roky som nad tým uvažoval, hľadal som na internete kláštor, kde sa pracuje, chovajú

nejaké zvieratá... Preto som po určitom čase kontaktoval benediktínov. Ich spôsob života sa mi celkom páči, všetko je v rovnováhe – modlitba, práca, odpočinok. To som predtým veľmi nepoznal. Predtým som veľa pracoval a málo odpočíval. Tak som rád, že ma prijali a môžem tu s nimi žiť a učiť sa od nich ich spôsobu života.

Volám sa **Július Weissensteiner**.

Mám 38 rokov a spolu s mojimi tromi súrodencami som vyrastal v kúpeľnom meste Piešťany. V Piešťanoch som tiež študoval na miestnom gymnáziu. Neskôr po škole som postupne pracoval v niekoľkých zamestnaniach v oblasti služieb a výroby. Benediktínska mníška rehoľa ma oslovila práve svojím postojom, ako spájať a zjednocovať prácu s modlitbou, a takto podľa našej kresťanskej viery slúžiť Bohu aj ľuďom a očakávať naplnenie radostnej nádeje evanjelia.

12. JEŽIŠ VYSTUPUJE DO NEBA

„Keď to povedal, pred ich očami sa vzniesol a oblak im ho vzal spred očí.“ (Sk 1,9)

Učeníci sa po Ježišových slovách uistenia, že príde Tešiteľ, stávajú svedkom jeho odchodu do neba. Vystupuje do neba a zostáva s nami až do skončenia sveta.

Okrem novoročných zvyčajných aktivít sme sa aj tento rok 12. januára 2019 stretli s našimi pomocníkmi. Stretnutie sme začali sv. omšou, po ktorej vystúpila Moja fujarôčka s krásnym vianočným pásmom a ženský spevácky zbor Belius s nádhernými spevmi. Po nasýtení duše a ducha sme sa stretli v Dome chleba, aby sme nasýtili aj telo.

Deň zasvätených bol pamätný aj pre naše spoločenstvo. O. Ján zložil svoje prvé mníšske sľuby. O. prior v homílii okrem iného použil paralelu krátkeho filmu od sestier benediktínok z Ukrajiny, kde na pozadí prebiehajúcich vojnových konfliktov a ich dôsledkov matka Klára radostne hovorí, že ona si zvolila Lásku, pre ktorú chce aj v tomto prostredí žiť a plne jej venovať svoj život. Tak aj o. Ján si volí Lásku napriek tieňom, ktoré padajú na Cirkev a svoju voľbu potvrdzuje mníšskymi sľubmi.

Iná zvláštnosť tohto dňa bola v tom, že br. Dominik, kvôli hospitalizácii obnovil svoje sľuby v nemocničnej kaplnke.

Obidve tieto udalosti obohatili svojou prítomnosťou sestry benediktínky z Horných Orešian, ktoré už „tradične“ podľa vzoru sv. Školastiky prichádzajú raz za rok na duchovné obohatenie do kláštora svojich bratov.

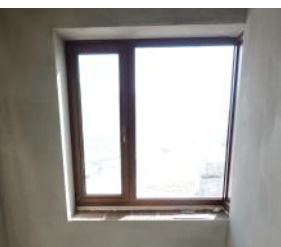
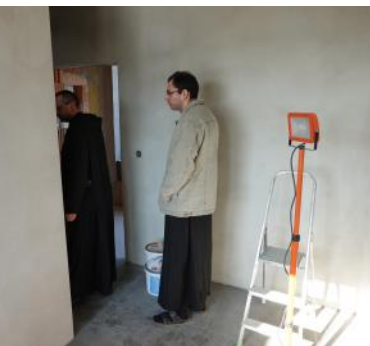

13. S MÁRIOU V OČAKÁVANÍ DUCHA SVÄTÉHO

„Tito všetci jednomyselne zotrvali na modlitbách spolu so ženami, s Ježišovou matkou Máriou a s jeho bratmi.“ (Sk 1,14)

Zotrvať, znamená byť verný. Zotrvať, v modlitbe znamená žiť v spoločnosti Boha.

Aj v tomto roku pokračujú stretnutia so sr. Fides Strenkovou, ktorá nám otvára Písma a cez malých prorokov nás vedie k prehĺbeniu vzťahu s Pánom. Do prázdnin nás čakajú ešte dve stretnutia – jedno 1. mája a druhé 26. júna.

Od začiatku roka sme sa začali intenzívne venovať duchovným aktivitám – do exercícií pre rôzne skupiny zasvätených i laikov v kláštore, ale aj mimo neho, sa zapojili viacerí mnísi. Rovnako intenzívne pracujeme na dostavbe kláštore, zvlášť ide o vnútorné omietky, dlažby, základné nátery stien a iné s tým spojené práce. Stále sa presvedčame o veľkej priazni a ochote dobrovoľníkov, ktorí ochotne pracujú v spolupráci s odbornými firmami, aby sme „za málo peňazí mali viac muziky“. Touto cestou im za všetko úprimne ďakujeme a pripomíname, že sú neustále v našich modlitbách a zvlášť v piatok je za nich a ich rodiny obetovaná sv. omša.

Odmena za riešenie osemsmierky

V predošlom čísle nášho občasnika *Estote Benedicti* sme uverejnili osemsmierku s názvom **Regula**. Dostali sme niekoľko desiatok odpovedí s riešením tajničky, ktoré predstavujú prvé slová Reguly sv. Benedikta: „Počúvaj, synu, prikázania majstra.“ Odmenu v podobe devocionálií s medailou sv. Benedikta zasielame nasledujúcim výhercom: Vlasta Kasperová z Rajca, Karol Gallik zo Spišskej Belej, Viera Šlamiarová z Babinej, Štefánia Gregorová z Handlovej a Emília Dlhá z Bardejova, ktorej zároveň ďakujeme za priloženú kresbu od jej deväťročnej dcéry.

o. Ján

14. JEŽIŠ ZOSIELA UČENÍKOM DUCHA SVÄTÉHO

„Keď prišiel deň Turíc, boli všetci vedno na tom istom mieste.“ (Sk 2,1)

Všetci boli spolu, no každý začal hovoriť iným jazykom. Tvorili jednotu v mnohosti. Duch Svätý nás spája a inšpiruje k skutkom, aby naša viera nebola mŕtva.

S Pannou Máriou

Je dobre, keď má človek niekoho, s kým sa môže podeliť o radosti a žiale. Je dobre, keď máte vo svojej veľkej slovenskej rodine Matku, ktorej možno dôverovať a zveriť jej všetky bolesti a nádeje.

(sv. Ján Pavol II.)

Jedna skutočnosť ma oslovuje, totiž že prvou a najstaršou mariánskou antifónou na Západe je tá prevzatá z Východu „Pod tvoju ochranu sa utiekame, svätá Božia Rodička“.

Pochádza zo starej tradície, ktorú ruskí mystici a mnísi uvádzajú takto: „Vo chvíľach duchovného nepokoja neostáva nič lepšie než utiekať sa pod ochranu svätej Božej Rodičky“. K tej, ktorá nás chráni a bráni. Spomeňme si na Apokalypsu, kde utiekla s dieťaťom v náručí, aby ho nepohltil drak.

(pápež František)

Aj tieto tri vyjadrenia nás povzbudzujú k tomu, aby sme cestou života kráčali spolu s Máriou, a tak lepšie spoznávali, milovali a nasledovali Ježiša Krista, jej syna a jediného Spasiteľa sveta.

Prosba

Vedomie, že ste verní ctitelia Panny Márie a že sa snažíte kráčať životom spolu s ňou, nám dodáva odvahu vysloviť prosbu a posilňuje nádej, že naša prosba nezostane bez povšimnutia.

Už vo vianočnom čísle sme „vyslovili“ plán (i túžbu) presťahovať sa v závere tohto roku do prístavby. Aby bola prístavba dokončená, potrebujeme ešte ukončiť kladenie dlažby a obkladov, osadiť dvere, namontovať sanitu, svietidlá a celú dostavbu zariadení nábytkom. Predstavuje to veľké finančné výdavky.

Obraciame sa na vás s opätovnou prosbou o finančnú, či akúkoľvek pomoc.

Za prejav každej podpory vám vopred ďakujeme.

NA ZÁVER – či vlastne na ZAČIATOK!

Prosme si navzájom od zmŕtvychvstalého Krista, aby veľké tajomstvo jeho smrti a vzkriesenia bolo svetlom na našich cestách a aby sme vždy konali vedomí si tohto jeho veľkého daru. Vykročme v našom živote s Kristom po ceste svetla!

Bohoslužby počas veľkonočných sviatkov

Zelený štvrtok	
Svätá omša Pánovej večere.....	18.00
Kompletórium.....	20.00

Veľký piatok

Temné hodinky.....	5.30
Krížová cesta.....	12.00
Modlitba cez deň.....	12.45
Liturgia smrti a umučenia Pána.	15.00
Kompletórium.....	20.00

Biela sobota

Temné hodinky.....	5.30
Modlitba cez deň.....	12.45
Vešpery.....	18.00
Veľkonočná vigília.....	20.00

Veľkonočná nedeľa

Slávnostné ranné chvály.....	7.00
Modlitba cez deň.....	9.00
Slávnostná svätá omša.....	11.00
Slávnostné vešpery.....	18.00
Kompletórium.....	20.00

Veľkonočný pondelok

Posvätné čítanie.....	5.30
Ranné chvály.....	7.00
Modlitba cez deň.....	9.00
Svätá omša.....	11.00
Vešpery.....	18.00
Kompletórium.....	20.00

Pozývame vás na slávnosti v kláštore

Výročie posvätenia chrámu:

Piatok, 24. mája 2019

Slávnosť svätého Benedikta:

Štvrtok, 11. júla 2019

Slávnosť Premenenia Pána:

Utorok, 6. augusta 2019

V týchto dňoch sa koná slávnostná svätá omša o 11.00 hod. Po jej skončení sa koná spoločné agapé.

2

z daní
%

S prosbou na vás sa uchádzame o vaše kladné rozhodnutie pre OZ kvet AbvvoB.

IČO/SID: 45024979

Právna forma: občianske združenie

Názov: kvet „AbvvoB“

Sídlo: 962 31 Sampor,
Kláštór Premenenia Pána, Sampor 50

Viac informácií
a tlačivá na stránke:

www.dvepercenta.sk

Kontakty na nás

Adresa: Kláštór Premenenia Pána, Sampor 50, 962 31 Sliač

Tel. č.: 0903 982 470, 0915 800 124

Email: benediktini@benediktini.sk

Web: www.benediktini.sk

IBAN: SK18 7500 0000 0040 0856 1679

Estote benedicti, č. 24, 21. 4. 2019.

Občasník priaznivcov a podporovateľov benediktínskeho mníšstva na Slovensku.

Redakcia: o. František Štrba OSB, br. Juraj Paľov OSBpost.

Grafická úprava: o. Michal Mária Kukuča OSB.

Nepredajné.

MÔŽEŠ

Môžeš byť sám, aj keď si v dave,
môžeš byť väznený, aj keď si v práve.
Môžeš mať hlad i s plným bruchom,
môžeš byť svätý i s hriechom za uchom.

Môžeš i v mraze dať druhým teplo,
a v tmavej noci žiariť sta svetlo.
Môžeš mať smäd i pri studni,
môžeš sa smiať a v duši byť smutný.

Môžeš sa stíšiť v búrlivých vetroch
a triasť sa zimou i v teplých svetoch.
Môžeš dnes k hviezdam, byť na mesiaci,
môžeš mať pochyby, aj keď si veriaci.

Môžeš byť bohatý, či nemať mince,
všetko má rub, ale aj líce.
Môžeš byť mladý a robiť si vrásky,
k Bohu však nemôžeš bez skutkov lásky

Jan Šlachta

Z českého originálu *Můžeš* do slovenčiny prebásnil Blažej Štrba